UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Rev: Et Eximii Patris P. Francisci Aloysii Kamperger E Societate Jesu Ss: Theologiæ Doctoris ejusdémque olim in Carolo-Ferdinandæa Universitate Pragensi Professoris Publici & Ordinarij Dein ...

Kamperger, Franz Alois

Eystadii, 1705

Articulus IV. An in Beatis remaneant omnes virtutes appetitivæ, ta[m] morales, qua[m] Theologicæ?

urn:nbn:de:hbz:466:1-84291

Visual Library

objecto, adeóque plenitudinem cognitionis ex parte rei cognitæ, quæ repugnat respectu intellectûs creati circa DEUM, ut alibi dixi. At verò plenitudo gaudij dicitur dupliciter uno modo ex parte objecti, quando quis tantùm gaudet de objecto, quantum est dignum de eo gauderi. Altero modo, ex parte gaudentis, quando quis tantùm gaudet, quantum ex parte sua (spectata potentiâ proximâ) gaudere potest. Unde licèt non detur in Beatis gaudium plenum de DEO primo modo, datur tamen adhuc gaudium plenum altero modo. Quod si quis per comprehensionem intelligeret quamcunque plenitudinem cognitionis, sive illa sit tantùm ex parte cognoscentis, sive etiam ex parte rei cognitæ, tum fateor esse paritatem, & dico, sicut in Beatis non datur plenitudo cognitionis de DEO ex parte rei cognitæ, ita nec dari plenitudinem gaudij ex parte rei, de qua gaudetur; & sicut in BB: datur plenitudo gaudij ex parte gaudentis, ita etiam dari plenitudinem cognitionis, sive comprehensionem ex parte cognoscentis: quia sicut quisque Beatus tantùm gaudebit de DEO, quantum spectatâ capacitate suâ poterit, ita ut nihil illi restet desiderandum, ita etiam tantùm cognoscit DEUM, ut nihil ipsi restet inquirendum, Et de hac plenitudine cognitionis loquitur Apostolus Coloss: 1. *Impleamini agnitione voluntatis ejus, in omni Sapientia & Intellectu spirituali.*

3. Beatitudo essentialis, etiam seclusâ accidentali, est bonum sufficiens, est terminus ultimus, est bonum summum, atqui beatitudo essentialis sic accepta potest stare cum motu desiderij, & anxietate, & tristitia, ut patet in Christo, ergo ex his prædicatis beatitudinis non infertur, illam excludere omne desiderium, motum & anxietatem, & consequenter neque infertur, illam satiare & complere omne desiderium, & appetitum, & ita ruunt argumenta n. 2.3.6. à nobis facta pro Conclus: *Resp: 1.* Beatitudo essentialis, etiam seclusâ accidentali, est bonum sufficiens, summum, terminus ultimi, quoad substantiam Conc: etiam quoad modum *subdist:* est bonum sufficiens, summum, terminus ultimus quoad modum, radicaliter, eminenter, & intensivè Conc: etiam extensivè, & formaliter Neg: *Similiter dist: min: & utrumque Conf: & negatur ult: Conf: Resp: 2.* beatitudo essentialis, seclusâ accidentali, potest stare cum motu desiderij &c. in statu præternaturali, & miraculoso, sicut contingit in Christo Conc: in statu connaturali Neg: *& eodem modo dist ing: Conf: & neg: Conf:* nostra enim illa argumenta procedunt de bono sufficiente, summo, & ultimo termino, tam quod modum, quàm quoad substantiam, tam eminenter, quàm formaliter, tam intensivè, quàm extensivè acceptis, vel certè procedunt de bono sufficiente summo & ultimo, quoad substantiam, non tamen quomodocunque, sed modo connaturali à Beatis possesso. Sic autem est impossibile componi cum beatitudine motum aliquem desiderij, sive anxietatem.

ARTIC: IV. *An in Beatis remaneant omnes virtutes appetitivæ, tam morales, quàm Theologicæ?*

Resp: 1. Omnes remanere quoad substantiam, seu habitum. 2. Omnes remanere quoad aliquem suum actum. 3. Non omnes remanere, quoad omnes suos actus. Probatur 1. pars Conclus: de virtutibus moralibus 1. Quia omnes hæ virtutes sunt perfectio, aliunde verò nullam includunt in conceptu suo formali imperfectionem, repugnantem statui beatitudinis, ut patebit ex solvendis. 2. Quia in Beatis remanent virtutes intellectuales & scientiæ habitæ in hac vita, ut dixi Q. 9. a. 4. & 5. ergo etiam virtutes appetitivæ morales, cùm hæ non minùs sint perfectiones voluntatis, quàm illæ intellectûs. 3. Quia beatitudo, cùm sit status simpliciter perfectus, requirit in subjecto suo omnem, tum naturalem, tum moralem perfectionem, atqui moralis perfectio consistit in aggregatione virtutum moralium, ergo &c. 4. Quia voluntas Beatorum erit perfectissimè subordinata rationi, circa quodcunque objectum, atqui hujusmodi subordinatio habetur per virtutes morales; formale enim virtutum moralium est ordo rationis, ut docet D. Thom: 1. 2. Q. 6. 7. a. 1. ⊙, ergo. 5. Quia in Christo dabantur hæ virtutes & quidem perfectissimè, ut dicetur in QQ: de Incarn: atqui in illo non dabantur virtutes, quæ evacuantur in Patria, ut Fides, ergo hæ virtutes non evacuantur in Patria, ergo dantur in Beatis, cùm illorum beatitudo sit participatio, & assimilatio beatitudinis Christi. 6. Quia Beati erunt conformes DEO, atqui in DEO dantur hæ virtutes, non quidem formaliter, sed exemplariter, ut docet Macrob: l. 1. super somnium Scipionis, patétque ex illo Sapient: 8. ubi dicitur, de Sapientia divina, quòd *doceat sobrietatem*, id est temperantiam, *& prudentiam, & justitiam, & virtutem*, seu fortitudinem; ergo 7. Quia voluntas Beatorum non minùs erit rectè ordinata, & disposita, quoad proprium subjectum, quàm quoad alios, atqui in voluntate Beatorum dabitur Justitia, per quam voluntas rectè ordinatur ad alios: *Justitia* enim *perpetua est & immortalis* Sapient: 1. ergo etiam dabitur prudentia, temperantia, & fortitudo, per quam Beatus rectè ordinatur circa

se ipsum: Idem autem est de alijs virtutibus moralibus, ergo. 8. Quia in patria non minor erit copia divitiarum spiritualium, quàm in hac vita, atqui divitiæ spirituales consistunt in virtutibus, ergo hæ non minùs dabuntur in Patria & in Beatis, quàm in viatoribus, & in hac vita. 9. Quia Beati subijcientur DEO, quod est Justitiæ, nullum bonum præponent vel æquabunt DEO, quod est prudentiæ, firmissimè cohærebunt DEO, quod est fortitudinis, nullo bono noxio delectabuntur, quod est temperantiæ, ut docet Augustin: l. 13. de Trinit: sed hæ sunt virtutes morales, idémque est de ceteris, ergo. 10. Quia in Beatis datur Charitas Theologica, ut nemo negat, dicetúrque paulò pòst; atqui charitas annectit sibi connaturaliter omnes virtutes morales infusas: ut dicetur in QQ: de virtutibus, ergo saltem hæ dabuntur in Beatis. 11. Quia in Beatis datur saltem una aliqua virtus moralis, v.g. Prudentia, quidquid sit de alijs; si autem datur, utiq; datur in statu perfecto, & modo perfecto; atqui nulla Virtus moralis haberi potest in statu perfecto, nisi habeantur simul omnes aliæ, ut dicam in ijsdem QQ: ergo in Beatis dantur omnes virtutes morales.

Probatur eadem pars Conclusionis de virtutibus Theologicis: Duæ enim sunt virtutes Theologicæ pertinentes ad appetitum, seu voluntatem, videlicet, charitas & spes, atqui utraque remanet in Beatis, ergo. *Probatur minor quoad priorem partem* de Charitate 1. ex illo Apostoli: Corinth. 13. *Charitas nunquam excidit.* 2. Quia charitas in intrinseca sua ratione nullam importat imperfectionem, sed potiùs perfectionem, nimirum transformationem Beati in DEUM amatum, ergo non est, cur repugnet, vel non detur in Beato. 3. Quia præsentia amati non tollit amorem, sed potiùs auget, atqui charitas est amor DEI, ergo præsentia DEI, quâ fruuntur Beati, non tollet, sed augebit charitatem. 4. Quia in Beatis datur actualis dilectio DEI, & quidem perfectissima, ut dicetur in probatione secundæ partis Conclus: ergo etiam habitus Charitatis, qui est principium hujusmodi dilectionis. 5. Quia in Beatis datur dos comprehensionis, & actualis fruitio, sed dos comprehensionis consistit partialiter in habitu Charitatis ex dictis Q. 9. a. 2. Fruitio verò actualis est effectus Charitatis ex Q. 10. a. 2. Ergo &c. *Probatur jam minor quoad alteram partem* de Spe. 1. Quia nihil obstat, ut patebit ex solvendis. 2. Quia in beatitudine datur aliquis actus pertinens ad spem, ut brevi dicetur, ergo etiam habitus spei. 3. Virtutes morales ideo dantur in Beatis, quia in illis datur inclinatio voluntatis ad bonum secundùm ordinem rectæ rationis, qui ordo est formale virtutum moralium, ut docet D. Thomas suprà citatus, atqui etiam in illis datur inclinatio voluntatis in ordine ad DEUM, ut ipsis bonum, in quo ordine consistit ratio formalis spei, ut sic, ut inferiùs probabitur, ergo datur spes. 4. éstque confirmatio præcedentis: Quia duobus modis inclinari potest voluntas in DEUM ut amanti bonum, videlicet, ut bonum amanti de futuro, sive in DEUM tanquam bonum amanti habendum, & ut bonum amanti de præsenti, sive in DEUM, ut bonum amanti jam habitum, utraque autem inclinatio spectat ad spem, ut patebit ex dicendis: atqui Beati inclinantur in DEUM, tanquam in suum bonum jam habitum, ergo habent spem. 5. Quia in Beatis datur temperantia, fortitudo, justitia, misericordia, pœnitentia, & similes aliæ virtutes morales, ut partim constat ex dictis, partim constabit ex dicendis, ergo etiam datur spes: Omnia enim argumenta, quæ moveri solent ab Adversario contra spem, instantiam habent in plerisque alijs virtutibus moralibus, ut infrà videbimus. 6. Quia aliàs pauciores darentur habitus supernaturales in Beatis, quàm in Viatoribus: in his enim etiam daretur habitus spei, non verò in illis, & aliunde jactura ipsius non compensaretur per aliquem alium habitum meliorem (sicut habitus fidei compensatur per lumen gloriæ) atqui convenientiùs videtur dici oppositum: quia hoc magis declarat perfectionem statûs beatifici, ergo &c.

Probatur jam secunda pars Conclus: in primis quidem de Virtutibus moralibus 1. Quia ex dictis dantur illarum habitus in Beatis, ergo etiam dari potest aliquis ipsarum actus, alioqui habitus esset superfluus, neque major ferè esset ratio, cur illarum habitus potiùs maneant in Beatis, quàm Fidei, imò non essent censendæ virtutes & perfectiones simpliciter, si in subjecto suo & statu perfectissimo operari nihil possent. 2. Quia sicut voluntas & appetitus boni ut sic, cujus primarius actus est amor, ex quo alij deinde sequuntur (puta desiderium, si bono illo careat, vel gaudium, si illud possideat) ita virtutes morales non sunt aliud, quàm affectiones quædam, & dispositiones voluntatis ad optimum, nimirum honestum, quarum actus primarius est similiter amor boni honesti, ex quo deinde alij oriuntur, videlicet desiderium honesti, si illo careat voluntas, gaudium, si illud habeat; ex his autem actibus, saltem amor, & gaudium nullam dicunt imperfectionem, vel perfectionem repugnantem statui beatitudinis, ergo hi saltem actus virtutum moralium possunt haberi à Beatis. 2. Quia nulla assignari potest virtus moralis, quæ non possit aliquem actum perfectum habere

bere in beatitudine, ut patet inductione: nam fortitudo v.g. potest elicere gaudium de superatis adversis in hac vita, justitia de jure suo unicuique tributo, temperantia de delectationibus moderatè adhibitis, pœnitentia de satisfactione DEO pro peccatis adhibita &c. idque ex motivo, & honestate sibi propria. Idem est de amore simplicis complacentiæ, quem quælibet hujusmodi virtus circa objectum sibi proprium potest elicere: ut v.g. Fortitudo potest complacere in honestate, quæ relucet in aggrediendis, & superandis arduis, temperantia in honestate, quæ relucet in usu moderato delectationum &c. ergo. 4. Quia Beatus potest non tantùm habitualiter, sed etiam actualiter subijcere se DEO, tanquam Superiori, potest actu illum per judicium rationis præponere omnibus alijs, potest actu firmissimè illi adhærere, potest nolle ullo bono noxio delectari, sed hi actus sunt virtutum moralium, puta fortitudinis, justitiæ, prudentiæ, temperantiæ, ut docet Augustinus supra citatus l. 13. de Trinit. idémque est cum proportione de actibus aliarum virtutum moralium, ergo &c. 5. Quia *ejusdem potentiæ*, actus est, *amare*, *desiderare*, *gaudere*, seu delectari, ut docet D. Thom: Q. unicâ disputat: de virtutibus Cardinal: a. 4. ⊙ idem autem, quoad hoc, est de habitu, præsertim infuso, qui imitatur potentias: atqui desiderare honestatem, quæ relucet in tolerandis difficilibus, pertinet ad fortitudinem, ergo etiam amare hanc honestatem & gaudere de illa adepta spectat ad fortitudinem; atqui in Beatis dari potest, & datur hujusmodi amor & gaudium, ergo datur in illis actus fortitudinis, quæ est virtus moralis. Idem applica virtutibus moralibus ceteris. 6. éstque confirmatio præcedentis: Quia quælibet virtus moralis duplicem habet actum, ut docet iterum D. Thom: 3. dist: 33. Q. 1. a. 4. Unum, quem exercet circa materiam propriam, alium, quem exercet, cùm jam ad finem suum, pertigerit, ut v.g. Fortis, dum accedit ad prælium, exercet actum, qui versatur circa propriam materiam fortitudinis, nimirum actum audaciæ, quo contemnit pericula, superat timores &c. dum verò idem post victoriam revertitur, quæ fuit finis exercitæ fortitudinis, exercet alium actum, nimirum gaudij de parta victoria, atqui in Beatis dari potest hujusmodi actus posterioris generis, nimirum gaudij de adepto fine virtutum moralium, id est, de vita æterna, in quantum hæc est fructus virtutum moralium, & ad quam omnes virtutes morales ordinantur, ergo &c.

Probatur eadem pars Conclus: de Virtutibus Theologicis, primò quidem de charitate: Quia actus charitatis nullam in ratione sua essentiali, vel formali importat imperfectionem, sed potiùs perfectionem: est enim actualis quædam unio Beati cum DEO & transformatio in DEUM, ergo non est, cur repugnet statui Beatitudinis. 2. Quia Beatitudo formalis consistit partialiter in amore Beati erga DEUM, ut patet ex Q. 6. a. 3. & quidem in amore amicitiæ ex dictis Q. 8. a. 3. atqui amor amicitiæ erga DEUM est actus charitatis, ergo beatitudo consistit in actu charitatis, & consequenter datur in Beatis. 3. Quia in Beatis datur gaudium de DEO bono in se, sive fruitio amicitiæ, ut ostensum est a. 2. atqui fruitio amicitiæ resultat ex amore amicitiæ, ut colligitur ex ibid: dictis, amor autem amicitiæ est actus charitatis, ergo &c. 4. Quia in Beatis datur perfecta conjunctio intellectûs ipsorum cum DEO per Visionem, ergo etiam voluntatis per amorem. 5. Quia præsentia amati non impedit, sed potiùs exacuit amorem, atqui Beatis DEUS erit præsens per Visionem, ergo non impedietur in illis amor, sed potiùs augebitur. 6. Quia in Beatis datur Visio DEI, sed hæc necessitat ad amorem DEI, ut habitum est suprà Q. 8. a. 1. Ergo. 7. Charitas est omnium virtutum excellentissima, & quodammodo omnium forma, ut docet D. Thom: 2. 2. Q. 23. a. 6. & 8. ergo vel maximè hæc datur in Beatis.

Probatur jam etiam de Spe 1. Quia, ejusdem potentiæ, vel virtutis actus sunt, amare, desiderare & gaudere; unde ad eandem fortitudinem pertinet velle superare difficilia, & gaudere de illis superatis, atqui desiderare DEUM consequi tanquam homini bonum est actus spei, ergo etiam amare DEUM, & consecutionem DEI, ut homini bonam, gaudereque de illa adepta est actus spei; atqui hic amor & gaudium datur in Beatis, ergo actus aliquis spei datur in Beatis. 2. Et est confirmatio prioris: licèt non detur in BB: actus primarius Fortitudinis, qui est tolerare difficilia, adhuc tamen datur alius secundarius, qui est gaudere de superatis difficilibus, ergo, etiamsi in Beatis non detur actus primarius spei, qui est appetere DEUM ut sibi bonum de futuro adhuc tamen in illis datur actus spei secundarius, qui est gaudere de illo obtento, tanquam sibi bono. 3. Quia in Beatis datur erga DEUM amor concupiscentiæ, quo amatur DEUS, ut bonus amanti, sive Beato, ut suprà dictum est, éstque hic amor actus alicujus virtutis Theologicæ, cùm objectum formale & finis Qui illius sit DEUS, & bonitas increata: atqui ille amor concupiscentiæ non est actus charitatis: hic enim non tendit in DEUM, ut bonum amanti, sed ut bonum in se, ergo est necessariò actus spei: nam aliàs BB: ad hujusmodi amorem concupiscentiæ eliciendum infundi debe-

ret novus habitus Theologicus, quod nemo dicit, neque dici potest cum fundamento. *Et Confirm:* Si in Patria amor concupiscentiæ procederet ab habitu charitatis, procederet etiam ab eo in via, & consequenter, cùm ad eundem habitum pertineat amare, desiderare, gaudere, etiam ab illo procederent actus reliqui, nimirum desiderium concupiscentiæ erga DEUM, & gaudium concupiscentiæ de illo. Sequela autem est manifestè falsa: sequeretur enim ulteriùs, neque defactò in statu viæ dari aliquem habitum spei distinctum à charitate, siquidem omnes actus pertinentes ad spem, possunt procedere, & procederent ab habitu charitatis, ergo ille amor concupiscentiæ, qui datur in Patria, non procedit à charitate, sed à spe, adeóque in Beatis datur aliquis actus procedens ab habitu spei. *Neque dicas* cum Lugo talem actum non esse Theologicum, quia non sistit in DEO tanquam in fine Cui, nam contrà est: Quia etiam spes propriè dicta, quâ Viator sibi sperat beatitudinem non sistit in DEO, ut Fine Cui: quia non fertur in bonitatem & potentiam DEI, ut DEO, sed ut homini bonam, & tamen est actus Theologicus. 4. De ratione Charitatis præcisè est tendere in DEUM, ut bonum in se, sive jam quis tendat per modum desiderij, in DEUM, ut absentem, sive per modum gaudij, ut in præsentem, sive per modum simplicis amoris & complacentiæ, præscindendo, tam à præsentia, quàm absentia illius. Similiter de ratione fortitudinis, ut sic præcisè est, tendere ad difficilia, sive jam per modum desiderij, appetendo illa tolerare in futurum, sive gaudendo de illis jam superatis &c. Idem est de virtutibus alijs. Ergo etiam de ratione spei, ut sic, præcisè est, tendere in DEUM ut creaturæ bonum, sive jam tendatur sic in illum, ut absentem, & per modum desiderij, sive, ut in præsentem per modum gaudij, sive præscindendo ab utroque per modum simplicis complacentiæ; atqui Beatus potest tendere, & tendit in DEUM sub ista ratione, nimirum, in quantum ille est Beato, vel alteri bonus, ergo tendit in DEUM sub ratione spei, & consequenter datur in Beato actus aliquis spei. 5. Et confirmatur præcedens argumentum: Quia, quamdiu manet objectum virtutis formale Quod & Quo, tamdiu potest manere virtus, & aliquis actus illius, atqui objectum formale. Quod & Quo spei est DEUS, ut bonus creaturæ per visionem & fruitionem sui: per hoc enim sufficienter specificatur spes, ut sic, ab alijs virtutibus tum Theologicis, tum moralibus (moralium enim objectum est aliquod bonum creatum sub ratione honesti, Fidei verò est DEUS sub ratione Veritatis primæ, Charitatis verò sub ratione boni in se) hoc autem objectum formale etiam manet respectu Beati: nam etiam Beatus potest amore simplici amare DEUM, ut sibi bonum, vel gaudere de illo, ut sibi bono per Visionem, & fruitionem, ergo in Beato potest manere spes, & aliquis actus spei. 6. Quia defacto Beati sperant beatitudinem alijs, alioquin non orarent pro ipsis, atqui ille actus sperandi non potest procedere, nisi ab habitu aliquo Theologico, cùm objectum illius formale sit DEUS, in quantum hic per Visionem & fruitionem est beatitudo & bonum creaturæ: neque etiam potest procedere ab habitu Theologico Fidei: ut per se patet; nec denique ab habitu Charitatis: tum quia objectum charitatis non est Deus, ut bonus creaturæ, sed ut bonus in se, non potest autem habitus exire extra suum objectum: tum quia aliàs etiam dici posset, actum amoris Theologici in proximum posse viciſſim procedere à spe: tum deniq; quia, si habitus charitatis posset influere in illum actum sperandi in patria, posset etiam influere in illum in via, & consequenter, cùm eadem virtus sit, quâ quis sperat sibi, & alteri, ut docet D. Thom: 2. 2. Q. 17. a. 3. © posset etiam influere Charitas in actum, quo quis sperat sibi ipsi beatitudinem, atque ita habitus spei distinctus esset superfluus; ergo dicendum est, illum actum sperandi procedere ab habitu Theologico, distincto à Fide & charitate, quem vocamus spem, adeóque dari in Beatis aliquem actum ejus habitûs, quem appellamus spem. 7. Quia defacto animæ beatæ sperant gloriam corporis, ut constat ex Apocal: 6. desiderant enim & petunt corpora sua, ut exponunt Primasius, Beata, Gregor: M. Certum est autem illum actum esse supernaturalem, quia est de objecto supernaturali, & nititur virtute supernaturali, adeóque elicitur ab aliquo habitu supernaturali. Atqui non à lumine gloriæ, quia hoc est in intellectu; neque à charitate, quia illud desiderium est boni proprij, ut talis, ergo ab habitu spei. Idem argumentum fieri potest de actu, quo Beati sibi desiderant, aut desiderare possunt gloriam accidentalem aliquam, ut illuminationem, revelationem &c. nam licèt hoc possint facere per charitatem, tamen sub alia ratione potest etiam fieri per spem, desiderando nimirum hæc, ut bona sibi; beati autem debent esse dispositi ad omnem modum operandi, qui non repugnat ipsorum statui, ergo &c. 8. Quia in Beatis datur, vel dari potest voluntas quædam conditionata sperandi, si oporteret; atqui hic actus pertinet ad spem: sicut alij similes actus in materia virtutum moralium spectant ad virtutes morales: unde etiam hujusmodi actus in virtutibus moralibus censentur sufficientes, ad concedendum habitum illarum Beatis, ergo. 9.

Licèt

Licèt Pœnitentia in Beatis non maneat sub ratione pœnitentiæ, id est, ad verè dolendum, tamen substantia illius habitûs manere dicitur, propter alios aliquos actus, ut gratiarum actionem, vel fugam peccati, quemadmodum docet D. Thomas; ergo similiter dicendum de spe. *Probatur denique* 10. Quia non omnis actus procedens ab habitu spei repugnat beatitudini, ut patebit ex solvendis, ergo.

Probatur 3. pars Conclus: Quia nonnulli actus virtutum manifestam important, vel supponunt imperfectionem: v.g. absentiam alicujus boni, vel præsentiam mali, ac proinde repugnant statui beatitudinis, qui est status omnium bonorum aggregatione perfectus. Et talis est actus spei, quo quis desiderat sibi beatitudinem: supponit enim absentiam illius; item actus pœnitentiæ, in quantum est dolor, vel satisfactio pro peccato, importat enim tristitiam, vel peccatum admissum & nondum abolitum &c. 2. Quia aliqui actus virtutum versantur circa materiam, quæ non datur in Patria, ut patet in actu fortitudinis, qui versatur circa toleranda adversa, item temperantiæ, qui versatur circa moderandas delectationes corporales, vel venereas, &c. quorum neutrum locum habet in Patria ergo.

Sed contrà 1. In Angelis non dantur virtutes morales, ut dicitur Eth: 10. c. 8. atqui nec in hominibus, & animabus Beatis, *quia hi erunt similes Angelis* Matth: 22. ergo simpliciter non dantur in Beatis. *Confirm: 1.* Virtutes morales perficiunt hominem in vita activa, atqui vita activa non datur in Patria, sed transit cum corpore, ut docet D. Gregor: l. 6. moral: c. 28. Ergo. 2. Virtutes intellectuales, vel Theologicæ sunt perfectiores moralibus, atqui Fides, quæ est virtus Theologica, & Scientia, quæ est virtus Intellectualis, evacuabitur in patria, teste Apostolo 1. Cor: 13. ergo etiam morales. *Resp: dist: major*: In Angelis non dantur virtutes morales infusæ, & supernaturales Neg: naturales, & acquisitæ, de quibus loquitur Philosophus Conc: *vel subdist*: In Angelis non dantur virtutes morales acquisitæ, eodem modo, quo in hominibus Conc: alio ac diverso Neg. Ratio est: Quia in Angelis virtutes morales acquisitæ sunt exemplares, sicut & in DEO, quatenus in mente ipsorum dantur exemplaria, & ideæ illarum; in hominibus verò, vel animabus Beatis dantur formaliter, quia in ijs in hac vita locum habuerunt passiones, & operationes, circa quas hujusmodi virtutes versantur quas proinde exercitio actuũ comparare sibi potuerunt. *Similiter dist: min*: Homines, vel animæ Beatæ erunt similes Angelis, quoad virtutes morales supernaturales, & infusas Conc: quoad acquisitas, & naturales Neg: vel *subdist*: erunt similes analogicè, eò scilicet modo, quo res aliqua similis dicitur suo exemplari & ideæ Conc: erunt similes univocè Neg: & *N: g: Conf: Resp: 2.* In Angelis non dantur virtutes morales, secundùm habitum, vel aliquos actus ipsarum Neg: non dantur secundùm omnes actus ipsarum, secundùm quos dantur in hominibus in via, vel etiam in patria Conc: Ratio est. Quia nonnulli actus virtutum moralium versantur circa materiam convenientem solis hominibus in via, vel in Patria, ut est v.g. refrænare appetitum circa delectabilia, vel gaudere de refrænatione illius, quod est temperantiæ, tolerare difficilia, vel delectari de illis perpessis & superatis, quod est fortitudinis &c. quæ haud dubiè non habent locum in Angelis. Aliqui verò actus illarum versantur circa objectum, quod convenit etiam Angelis, ut v: g. subijci DEO, quod spectat ad justitiam, firmissimè DEO adhærere, quod pertinet ad fortitudinem, omnibus DEUM anteponere, quod ad prudentiam, nullo noxio delectari, quod ad temperantiam &c. ut suprà ex Augustino dictum est; Et hæc etiam dantur in Angelis. Ratio est 2. Quia, ut suprà dixi, quævis virtus moralis duplices habet actus: Aliquos circa materiam sibi propriam in ordine ad finem suum consequendum, ut est tolerare ardua respectu fortitudinis, moderari delectationes respectu temperantiæ &c. Aliquos, qui versantur circa finem jam adeptum, vel proximũ, ut est gaudere de victoria difficilium, quæ est finis proximus Fortitudinis &c. vel circa ultimum, ad quem omnes virtutes ordinantur, nimirum circa DEUM, ut est subjici DEO, illi firmissimè adhærere &c. ut antè diximus. Primi generis actus competunt tantùm ijs, qui tendunt ad ultimum Finem, adeóque non conveniunt Angelis, sed solùm hominibus in via constitutis. Posterioris generis aliqui similiter conveniunt solis hominibus, sed in Patria: illi nimirum, qui versantur circa finem proximum jam adeptum, quia supponunt actus primi generis (gaudium enim v.g. de superatis difficilibus supponit aggressionem & tolerantiam difficilium, & ita de ceteris) Aliqui verò conveniunt in Patria tam hominibus, quàm Angelis illi videlicet, qui versantur circa Finem ultimum modo ex Augustino explicato. Unde *Resp: 3.* In Angelis non dantur virtutes morales, in ordine ad actus competentes viatoribus, quales sunt actus primi generis Conc: competentes etiam comprehensoribus, in fine ultimo quiescentibus, quales sunt actus secundi generis ex Augustino relati Neg: *Resp*: denique cum D. Thom: 1. 2. Q. 67. a. 2. ad 1. Virtutes morales non dantur in An-

gelis secundùm materiale ipsarum Conc: secundum formale Neg: Materiale virtutum moralium est materia, circa quam occupantur: ut v.g. materiale justitiæ sunt commutationes & distributiones, materiale fortitudinis sunt pericula, & terribilia, temperantiæ sunt delectationes corporales &c. Et secundùm hoc non dantur in Angelis, neque in hominibus in Patria: quia ibi non habebunt locum hujusmodi objecta. Formale illarum est id, à quo habent rationem virtutis moralis, quod non est aliud, quàm conformitas cum regula rationis, & secundùm hoc virtutes morales etiam dantur in Angelis, quia etiam in illis voluntas movetur secundùm rectam rationem circa ea, quæ ad statum ipsorum pertinent. Unde D. Augustl. 14. de Trinit: c. 9. ait prudentiam ibi fore sine periculo erroris, fortitudinem sine molestia tolerandorum malorum, temperantiam sine repugnatione libidinum: ut prudentiæ sit nullum bonum præponere DEO, vel æquare: fortitudinis ei firmissimè inhærere &c. ut suprà dictum est. *Ad 1. Confirm: Resp: Similiter dist: maj*: Virtutes morales perficiunt hominem in vita activa, secundùm aliquos actus, eos nimirum, qui versantur circa materiam ipsorum propriam, & qui competunt viatoribus, quales sunt actus primi generis superiùs indicati Conc: secundùm omnes actus, etiam eos, qui versantur circa finem, & qui competunt comprehensoribus, quales sunt actus secundi generis recensiti ex Augustino Neg: Hi enim actus perficiunt subjectum circa ea, quæ pertinent ad statũ vitæ æternæ, & finẽ ultimum, hæc autem vita est vita contemplativa. Ratio ulterior est: Quia, ut suprà dixi, omnis virtus hæbet duplices actus, aliquos circa propriam materiam in ordine ad suum finem consequendum, alios circa ipsum finem jam adeptum. Finis autem vitæ activæ est vita contemplativa, ergo ad virtutes morales pertinent non solùm actus perficientes hominem in vita activa, sed etiam in contemplativa, & consequenter non est necesse, ut, cùm quis à vita activa pervenit ad contemplationem, tollantur virtutes morales, sed sufficit, quòd habeant alios actus, pertinentes ad vitam contemplativam. Unde, ut docet Macrobius, tres sunt gradus, & operationes virtutum moralium: 1. *Politicæ*, per quas homo præcisè perficitur in vita civili, & activa. 2. *Purgativæ*, per quas homo ab activa tendit ad contemplativam. 3. *Purgati animi*, per quas homo abjecto omni exercitio activæ, totum se tradit contemplativæ. Et in hoc tertio statu actus, v.g. temperantiæ, non est jam refrænare capiditates, sed eas penitus oblivisci: Fortitudinis, passiones ignorare, non vincere, & ita de aliis. *Resp: 2. dist: eandem major*: Virtutes morales perficiunt hominem in vita activa, secundùm id, quod est in illis materiale Conc: secundùm id, quod est in ipsis formale Neg: secundùm hoc enim perficiunt hominem etiam in vita contemplativa: quia formale virtutum moralium consistit in eo, quòd moveant voluntatem conformiter ad regulam rationis, circa ea, quæ pertinent ad præsentem hominis statum, quod etiam locum habet in vita contemplativa: materiale verò est materia ipsorum propria, ut v.g. moderari concupiscentias circa delectabilia, audacias & timores circa pericula &c. & hæc spectant solùm ad vitam activam. *Ad 2. dist: major*: Virtutes Theologicæ, & Intellectuales sunt nobiliores moralibus, quoad objectum Conc: objectum enim moralium est honestas creata, Theologicarum verò, perfectio quæpiam increata. Sunt nobiliores quoad modum tendendi semper Neg: Fides enim, quæ est virtus intellectualis, & Theologica, habet modum tendendi obscurum in suum objectum, quod non habent virtutes morales. Unde non sequitur eas evacuari in Patria, licèt ibi evacuetur Fides, propter rationes supra allatas Q. 9. a. 4. ubi etiam de scientia diximus.

2. Obtento fine non sunt necessaria media ad finem, ut v. g. navis obtento portu, atqui virtutes morales versantur circa media ad ultimum finem, Theologicæ verò circa ipsum Finem, ergo in Patria, cùm obtentus fuerit ultimus Finis, non erunt necessariæ virtutes morales. *Confirm: 1.* Id non dicitur manere, sed potiùs evacuari in Patria, quod non manet ibi secundùm rationem specificam, sed solùm secundùm genericam, ut patet in Fide, quæ licet maneat in Patria secundùm rationem genericam cognitionis, dicitur nihilominus evacuari, quia non manèt secundùm rationem specificam; atqui virtutes morales non remanent in Patria secundùm rationes suas specificas, secundùm quas invicem differunt: quia, ut ait August: l. 12. super Genes: ad liter: *Una & tota ibi est virtus amare, quod videris.* & l. 13. de Civit: *In Patria vocabimus, videbimus, amabimus, & laudabimus*, ergo virtutes morales non remanent in Patria. 2. Habitus tantùm prosunt ad habilitandam potentiam ad actum, atqui hujusmodi habilitatio in Patria sufficienter habebitur per gloriam, ergo ibi superflui erunt habitus virtutum moralium. *Resp: dist: min*: Virtutes morales versantur circa media ad ultimum Finem in hac vita Conc: in patria Neg: Ibi enim versabuntur circa Finem, tum proprium, gaudendo de illo obtento, tum circa ultimum, modis ex Augustino suprà relatis. *Resp: 2.* Virtu-

ces morales versantur circa media, sistendo in illis, tanquam in fine suo, sicut navigatio sistit in portu Neg: ordinando illa in finem ultimum Conc: cùm autem ad eandem virtutem spectet operari circa finem suum obtentum, & operari circa materiam propriam in ordine ad finem consequendum, non sequitur, obtento fine ultimo, virtutes morales superfluas. *Ad 1. Confirm: Resp: Neg: Min:* Ad primum locum Augustì dico, in patria omnes virtutes fore unam virtutem ex parte objecti, in quantum omnes virtutes gaudebunt de DEO, & fruitione DEI, fore tamen diversas, in quantum de illa singulæ gaudebunt ob diversas rationes: Fortitudo enim v.g. gaudebit de DEO, ejúsque fruitione, in quantum ea est merces periculorum & difficultatum superatarum, temperantia, in quantum per refrænationem cupiditatum est comparata &c. Sicut ars militaris & lex civilis sunt una virtus, in quantum utraque intendit conservationem boni civilis, & tamen sunt diversæ habéntque actus diversos, in quantum ars militaris intendit conservare bonum civile per facinora bellica, lex verò civilis per ordinationem legum. *Ad alterum locum* dico similiter, hæc omnia pertinere ad virtutes morales, in quantum unaquæque virtus de illis exercebit actum gaudij, ex proprio suo motivo & ratione. *Ad 2. Resp: 1. dist: min:* habilitatio hujusmodi sufficienter habebitur per gloriam radicaliter Conc: formaliter Neg: sicut enim in via homo ad actus virtutum convenientes statui viæ habilitatur per gratiam, mediantibus habitibus virtutum, ita ijsdem mediantibus in Patria habilitatur à gloria ad actus convenientes Patriæ. *Resp: 2. dist: min:* atqui hujusmodi habilitatio sufficienter habetur à gloria tanquam ab objecto, & fine Conc: sufficienter habetur à gloria, tanquam à principio activo, & effectivo actuum virtuosorum Neg: Sicut enim Fortis à victoria obtenta habilitatur tanquam à fine, ut circa illam exercere possit actus gaudij, & fruitionis, quamvis actus hujusmodi effectivè procedant ab habitu fortitudinis; ita beatus habilitatur à gloria obtenta, tanquam à fine, ut circa illam exercere possit varios actus gaudij, quamvis hujusmodi actus effectivè oriantur ab ipsis habitibus virtutum, si quidem ad eos pertinet non tantùm versari circa materiam propriam in ordine ad suum finem consequendum, sed etiam circa ipsum finem jam obtentum, ut suprà diximus.

3. Virtutes specificantur ex actibus, actus verò ex objecto, atqui in Patria non manent objecta virtutum moralium: objectum enim prudentiæ sunt dubia, quæ cadunt sub consultationem, justitiæ, contractus & judicia, fortitudinis mortis pericula, temperantiæ, delectationes corporales gustûs & tactûs &c. quorum nihil remanet in Patria, ergo neque actus, & virtutes morales remanent in Patria. Neque dicas: hæc quidem esse objecta virtutum moralium in via, non verò in Patria; ibi enim habituras alios actus, & consequenter objecta: contra enim est 1. Quia ubi sunt diversi actus & objecta, ibi sunt diversi habitus; cùm habitus definiantur & specificentur per actus, ergo, si in Patria erunt diversi actus, erunt etiam diversi habitus virtutum. 2. Quia, ut docet Plotinus & Macrob: aliæ sunt virtutes Politicæ, aliæ purgati animi, atqui virtutes purgati animi sunt maximè virtutes, ergo, si in Patria dantur aliquæ virtutes, hæ dantur, illæ verò, quæ hîc dantur, nimirum Politicæ, ibi non remanent, sed evacuantur. 2. Magis distant virtutes viatorum, quàm Domini, & Servi, atqui juxta Philosophum 1. Politic: alia est virtus Domini, alia Servi, ergo multò magis, aliæ sunt virtutes viatorum, aliæ Beatorum, & consequenter virtutes, quæ hîc dantur, non remanent in Patria. *Confirm: principale argumentum*: Fortitudo & temperantia recipiuntur tantùm in appetitu sensitivo, sed hic, utpote materialis, non manet in anima separata, ergo neque illæ. *Resp: admissis reliquis neg: ultimam partem consequent:* Quia licèt non remaneant in Patria objecta, & actus virtutum moralium, qui dabantur in via, succedunt tamen alia objecta, & alij actus pertinentes ad easdem virtutes: ut enim sæpe dictum est, omnis virtus habet duplices actus & objecta: aliquos, quorum objectum est materia propria (cujusmodi respectu fortitudinis sunt pericula, respectu justitiæ contractus &c.) aliquos verò, quorum objectum est finis ipsarum, vel proprius (qualis respectu fortitudinis est victoria obtenta periculorum, respectu Justitiæ servata æqualitas cum jure proximorum &c.) vel certè ultimus, qualis respectu omnium virtutum est DEUS, & fruitio DEI. Et hi postremi actus dabuntur etiam in Patria: nam Fortis v.g. exercebit actum firmissimæ adhæsionis ad finem ultimum, nimirum DEUM, gaudebit de superatis periculis & de fruitione DEI obtenta per victoriam periculorum; justus perfectè subijciet se DEO, gaudebit de servata æqualitate cum jure alieno, & de obtenta per illam fruitione DEI &c. &c. *Resp: 2. dist: major:* Virtutes specificantur ex objecto formali, & quod habet rationem finis, & termini ad quem Conc; ab objecto materiali, quod habet rationem medij, vel termini, à quo tenditur ad aliud Neg: *Similiter dist: min:* In patria non manent objecta virtutum moralium materialia, qualia sunt, quæ adducuntur in probatione prioris

tis confirmationis Conc: formalia Neg: & *Neg: Cons:* Ratio est: Quia objectum formale virtutum moralium est conformitas cũ regula rationis: hæc autem manebit etiam in Patria circa ea, quæ spectant ad statum Patriæ: nam Beatus v: g. secundùm rectam rationem firmissimè inhærebit DEO, gaudebítque de illo obtento, per victoriam difficilium, quod spectat ad fortitudinem, subjiciet se DEO, gaudebítque de illius fruitione obtenta per servatam æqualitatem cum jure alieno, quod est Justitiæ, & sic de ceteris. Reliqua verò objecta, quæ adducuntur in argumento, v.g. contractus, pericula, delectationes corporis &c. sunt tantùm objecta materialia, & media, per quæ, vel à quibus tenditur ad objectum formale, tanquam ad finem, nimirum ad conformitatem cum recta ratione, & hæc ipsa conformitas tendit (saltem in actu exercito, & interpretativè, & extrinsecè) ad Finem ultimum, nimirum DEUM, sub diversa ratione consequendum: Fortitudo enim v.g. non intendit inhærere periculis, superando pericula, sed intendit per illa consequi bonum, quod relucet in conformitate cum recta ratione circa Victoriam illorum, & hanc ipsam conformitatem intendit modo dicto, in ordine ad finem ultimum, sub certa ratione consequendum. *Hinc ad rationem in oppositum Resp: dist: antec:* ubi sunt diversi actus, quoad objecta formalia, & fines, ibi dantur habitus diversi Conc: ubi sunt actus diversi quoad objecta tantùm materialia, & modum illorum, ut contingit in Patria Neg: *Ad 2. Resp: dist: Cons:* in Patria non remanent virtutes Politicæ, quæ hic dantur, in quantum sunt Politicæ Conc: in quantum sunt virtutes animi purgati Neg: Idem enim habitus virtutis est Politicus, in quantum hominem perficit in ordine ad vitam civilem & activam, & simul purgati animi, in quantum per alios actus suprà indicatos eundem perficit circa ea, quæ spectant ad contemplationem. Ut v.g. Fortitudo est virtus Politica, quatenus inclinat hominem ad vincenda moderatè pericula & difficilia, in quantum verò eum in vita contemplativa facit ignorare pericula, vel gaudere de illorum victoria, vel firmissimè inhærere DEO, est virtus purgati animi &c. *Ad 3. Resp: Neg: Maj:* Virtutes enim Domini quà talis, & virtus servi, quà talis, non habent operationes ad invicem ordinatas, ita, ut ab una transeatur ad aliam, neque objecta formalia, & fines illarum proprij sunt ijdem; at verò virtutes Beatorum & Viatorum habent operationes ordinatas, à quarum una transitur ad alteram, ut v. g. ab actu fortitudinis, quo quis in via aggreditur pericula, transitur in Patria ad actum, quo quis gaudet de victoria periculorum, éstque finis & objectum formale proprium utriusque actûs idem, nimirum honestas relucens in victoria periculorum. Atqui quorum fines sunt diversi, & operationes non ordinatæ ad invicem, sed disparatæ, magis simpliciter distant, quàm quæ se habent modo opposito, ergo virtutes Domini & servi magis distant, quàm Viatorum & Beatorum &c. *Ad Confirm: principalis argumenti transmissâ Majore*, de qua in QQ: de Virtutibus, *Resp: dist: min:* appetitus sensitivus non manet in anima separata formaliter, & in se Conc: virtualiter, & tanquam in radice Neg: Appetitus sensitivus enim profluit ab anima, sicut proprietas ex essentia, tanquam ex radice adeóq; quamdiu manet anima, manet appetitus sensitivus in radice. *Similiter dist: Cons:* ergo fortitudo & temperantia non manent in anima separata, formaliter, & in se trans: virtualiter, & tanquam in radice Neg: sicut enim appetitus sensitivus radicatur in anima, ita virtutes, quæ recipiuntur in appetitu sensitivo, radicantur in prudentia, quæ recipitur in anima, vel intellectu animæ: sicut enim anima subordinat sibi appetitum sensitivum, applicátque illum ad agendum circa objecta sensibilia, ita prudentia virtutes morales residentes in appetitu &c. Aliud est de anima reunita corpori post resurrectionem: tunc enim, sicut anima recipiet appetitum sensitivum, aliásque potentias materiales, ita rursum dabuntur fortitudo & temperantia non solùm in radice, sed in seipsis, & formaliter.

4. Patientia, misericordia, timor, pœnitentia, sunt virtutes morales, sed hæ non dantur in Patria, ergo. *Probatur min:* de patientia ex August: l. de patient: & l. 14. de Civit: DEI, ubi ait, patientiam non remanere in patria, nisi secundùm fructum, sive præmium. *Probatur eadem min:* de misericordia: Quia, ut docet Philosophus 2. Rhetor: c. 8. & Damascen: l. 2. Fid: c. 14. & August: 69. de Civit: c. 5. misericordia est quædam tristitia, dolor, & compassio de miseria aliena, unde etiam, ut D. Thom: docet 2. 2. Q. 30. a. 1. & 2. motivum & ratio misericordiæ est malum & defectus, atqui in Patria non datur tristitia & malum, seu defectus, ergo. *Probatur de timore* 1. Similiter: Quia omnis timor est alicujus mali, sed in Patria nullum erit malum. 2. Quia Beati in patria erunt similes & conformes DEO 1. Joann: 3. atqui DEUS nihil timet, ergo. Quia timor non stat cum charitate, juxta illud August: tract: 9. in Can: Joan: *Cùm cœperit charitas habitare, pellitur timor*, & juxta illud Rom: 15. *Charitas DEI diffusa est in cordibus nostris per Spiritum Sanctum, ubi autem Spiritus, ibi libertas*, 2. Cor: 3. libertas autem excludit servitutem, adeóque & timorem servilem. Et ratio est:

Quia

Quia timor servilis oritur ex amore sui, in quantum nimirum pœna opponitur bono proprio, atqui charitas, & amor DEI expellit amorem sui: facit enim contemnere seipsum, ergo expellit timorem. Subsumo: atqui in Patria erit Charitas, ergo non erit timor. *Probatur denique minor de Pœnitentia 1.* Quia pœnitentia est dolor, atqui Beati *peccatorum recordantur sine dolore*, ut docet D. Gregor: l. 4. moral: c. 31. ergo. 2. Quia Beati erunt Christo conformes, atqui in Christo non datur habitus virtutis pœnitentiæ, ergo neque in Beatis, *Resp: Neg: Min: Ad probat*: de Patientia dico, illam non mansuram in Patria quoad actum, quem habet in hac vita, nimirum tolerando tribulationes, mansuram tamen quoad habitum, & actum convenientem statui Patriæ & Fini, prout de alijs virtutibus dictum est. Et hoc vult Augustinus. *Similiter Resp: ad alteram Probat: de misericordia:* Misericordia est quædam tristitia & dolor *distinguo*: secundùm aliquem actum, nimirum illum, quem exercet in hac vita Conc: secundùm omnem, Neg: Instantia est in Fortitudine, Justitia, Temperantia, de quibus suprà dictum est. *Ad 1.* de timore dico ex Augustin: l. 14. de Civit: c. 9. timorem esse duplicem, unum, qui importat fugam imminentis mali, & hunc non fore in Patria; alterum, qui importat fugam seu detestationem mali, sed conjunctum cum securitate, & hunc etiam futurum in Patria. Unde timor Beatorũ nihil erit aliud, quàm noluntas peccandi, procedens ex debita reverentia, & subjectione erga DEUM. 2. ex D. Thom: 2. 2. Q. 19. a. 11. ⊙ alium esse timorem servilem, seu pœnæ, & hunc non habere locum in Beatis, alium filialem & reverentialem, qui consistit in fuga præsumptionis, & audaciæ contra DEUM, & hunc futurum quoque in Beatis. *Ad 2. Resp*: Beatos fore conformes DEO secundùm quid, & imperfectè, non autem perfectè & omnimodè. Unde licèt DEO non conveniat timere, eò quòd non habeat superiorem, cui se ex reverentia subijciat, non sequitur, timorem non convenire Beatis, quorum felicitas consistit in perfecta subjectione ad DEUM. *Ad 3. Resp: Sicut ad 1.* Alium esse timorem filialem, qui consistit in fuga præsumptionis contra DEUM, sive in debita subjectione ad DEUM, ut dictum est, & hunc non opponi charitati; sed potiùs augeri & perfici per ipsam: quantò enim quis perfectiùs diligit, tantò promptiùs subijcitur DEO. Alium esse servilem, & hìc rursum est triplex 1. quo quis timet separari à DEO, in quantum hæc separatio est quædam pœna, & hic timor non opponitur charitati: sed includitur in illa. 2. Quo quis timet malum pœnæ, in quantum hæc est privatio boni proprij, quod tamen bonum non diligitur ut ultimus Finis, & iste timor distinguitur quidem à charitate, non excludit tamen illam, cùm non adimat DEO rationem Finis ultimi. 3. Quo quis timet malum pœnæ, in quantum hæc privat bono proprio & creato, quod diligitur, ut Finis ultimus, & hic timor opponitur charitati, quia constituendo Finem ultimum in bono suo proprio & creato, præfert illud DEO, cùm charitas contrà appretiet DEUM super omnia. Primus & secundus timor dicitur à D. Thom: servilis, *qui servilis*, quia est timor mali pœnæ, cùm filialis sit timor culpæ; Tertius verò dicitur servilis, *quà servilis*, quia nec actualiter, nec habitualiter procedit ex charitate in DEUM, sed sistit in pœna, tanquam principali objecto, quòd proprium est servorũ. Et de hoc timore intelligendus est Aug: suprà adductus, uti & reliqua argumenta. *Ad primum de Pœnitentia Resp:* Pœnitentiam alium importare actum in hac vita nimirum dolorem de peccatis admissis, alium verò in Patria, videlicet gaudium de illis per satisfactionem, vel DEI condonationem abolitis, prout de alijs virtutibus dictum est. *Ad 2. Resp*: Beatos fore Christo conformes secundùm quid, non verò quoad omnia: Si enim in Christo non fuit virtus Pœnitentiæ, id eo non fuit: quia fuit impeccabilis in omni statu, etiam viæ, quod non habet locum in Beatis.

5. Spes est virtus Theologica pertinens ad voluntatem, sed hæc non manet in Beatis ergo. *Minor Probatur 1.* Obtento termino cessat motus, atqui spes est quidam motus in beatitudinem, ergo obtentâ beatitudine cessat spes. Quò etiam tendit Apostolus Rom: 8. *Spes, quæ videtur, non est Spes, nam quod videt quis, quid Sperat? Probatur 2.* Sublato eo, quod dat speciem rei, resolvitur species, neque res manet eadem (ut v. g. sublatâ formâ ignis non manet idem specie corpus) atqui in Patria subtrahitur id, quod dat speciem spei, nimirum objectum formale principale, quod est beatitudo æterna, sub ratione boni ardui possibilis & futuri, quæ futuritio tollitur per præsentiam, quæ habetur in patria, ergo. *Probatur 3.* Sic se habet virtus spei respectu sui objecti, sicut fides respectu sui, sed de ratione fidei est, ut assentiat his, quæ non videt, ergo etiam de ratione spei, ut tendat in id, quod nondum habet; ergo sicut in Beatis non datur fides, quia Beati vident DEUM, ita non dabitur spes, quia DEUM habent. *Probatur 4.* Si daretur spes in Beatis, ideo esset, quia datur in illis amor concupiscentiæ erga DEUM & beatitudinem, item delectatio, & gaudium concupiscentiæ de illo, sed hoc non: tum quia sic etiam in Beatis daretur habitus fidei,

quia

quia etiam respectu illius possent aliqua objecta revelari à DEO Beatis, & consequenter credi: tum quia spes denominatur ab actu sperandi, amor autem concupiscentiæ non est actus sperandi, quia ille præscindit ab arduitate & difficultate, in bono concupito relucente, item à fruitione objecti, quæ omnia importat actus sperandi: Unde etiam amor concupiscentiæ residet in appetitu concupiscibili, qui non extendit se ad arduitatem, spes verò in irascibili, qui tendit in objectum sub ratione boni ardui, & difficilis. *Probatur* denique authoritate D. Thom: cujus hæc ubique est Sententia. *Resp: Neg: Min: ad 1. Probat: dist: min:* spes propriè dicta, & prout dicit actum sperandi, quem nunc elicimus in via, & à quo denominatur habitus spei, est motus quidam ad beatitudinem Conc: spes impropriè dicta, & prout dicit actum quemcunque, qui procedit ab entitate habitûs, quem vocamus spei Neg: Ratio est: Quia, ut suprà diximus, omnis virtus duplicem habet actum, unum, qui versatur circa materiam propriam, & à quo denominatur virtus, & qui est motus quidam ad finem proprium illius virtutis: alium, qui versatur circa finem suum jam adeptum, gaudendo v.g. & complacendo de adeptione illius, & qui se habet, sicut quies in fine. Ergo similiter virtus spei, unum habet actum, quo versatur circa materiam propriam, nimirum circa bonum arduum futurum, & à quo denominatur habitus spei, & qui est quidam motus ad bonum speratum (& talis est actus sperandi, quem elicimus in via) alium verò, qui versatur circa bonum speratum jam adeptum, & gaudendo de adeptione illius, & talis est actus spei in Patria. *Similiter dist: Conf:* cessat spes propriè dicta, & prout dicit actum sperandi, quem nunc elicimus in via Conc: cessat spes, prout dicit quemcunque actum, qui procedit ab Entitate habitûs spei Neg: sic licèt in Patria cessèt actus Pœnitentiæ propriè dictus, qui est pœnitentia, sive dolor de peccatis commissis, & quem elicimus in via, non cessabit tamen ibi omnis omnino actus procedens ab habitu, qui dicitur Pœnitentiæ, sicut nec ipse habitus: quia, ut docet D. Thom: 4. dist: 14. Q. 1. a. 3. ⊙ *Quicunque habet habitum Pœnitentiæ in hac vita, habebit in futura, sed non habebit eundem actum, quem nunc habet, sed alium. scilicet, gratias agere DEO pro misericordia donante peccata.* Similiter licèt in Patria non sit remansurus actus timoris DEI, propriè dictus, & qualem modo elicimus, & à quo denominatur habitus Timoris, scilicet fugere malum arduum possibile, culpæ, vel pœnæ, remanebit tamen actus alius procedens ab eodem habitu, qui erit revereri DEUM, & subjicere se illi tanquam excellentiori. *Ad 2. Probat: Resp: Similiter dist: min:* in Patria subtrahitur id, quod dat speciem spei, propriè dictæ, & prout spes dicit actum sperandi, quem modò elicimus in via Conc: Id enim, quod dat speciem spei sic sumptæ, est beatitudo æterna sub ratione boni ardui futuri, quod non erit in Patria. Quod dat speciem spei, quomodocunque sumptæ, & prout spes dicit quemcunque actum procedentem ab habitu, quem vocamus spem Neg: Ratio est: Quia sicut objectum formale specificativum charitatis ut sic, est DEUS ut bonus in se, sive jam is respectu nostri habeat rationem boni futuri & absentis, sive præsentis, ita specificativum actuum spei, ut sic, est DEUS ut bonus nobis, sive jam habeat rationem futuri, ut in hac vita, sive præsentis, ut in altera; neque est major ratio dicendi objectum specificativum spei in communi esse DEUM sub ratione boni ardui & futuri, quàm specificativum Timoris, ut sic, esse malum sub ratione ardui & possibilis, vel specificatium Pœnitentiæ esse peccata sub ratione dolibilis. Unde, sicut in Patria remanebit charitas, quia remanebit specificativum ipsius, quod est bonitas DEI, licèt non sit futurus talis actus, nimirum desiderij, qualem defactò elicimus; & sicut ibi remanebit Timor, & Pœnitentia, quia remanebit specificativum illorum, quod est abolitio peccatorum, vel subjectio ad DEUM licèt non sint futuri ij actus, quos elicimus defactò; ita ibidem remanebit spes, quia remanebit specificativum ipsius, quod est DEUS, ut bonus nobis, licèt non sit remansurus actus spei, quem elicimus in via, qui est tendere in DEUM, sub ratione boni ardui & futuri, sed alius, nimirum, complacere, vel gaudere de DEO adepto, ut nobis bono. *Ad 3. probat: Resp: eodem modo dist: Conf:* ergo spes propriè dicta, & prout dicit actum, quem nunc dicimus, & à quo denominatur habitus spei, tendit in id, quod nondum habet Conc: Spes, ut sic, & prout dicit actum quemcunque, procedentem ab habitu, quem vocamus spem Neg: Ratio patet ex dictis pro hac parte Conclus: ubi ostensum est, non tantùm actum, qui tendit in DEUM, ut nondum habitum, sed omnem, qui fertur in DEUM, ut bonum creaturæ, esse actum pertinentem ad habitum spei. Et instantia rursum est in Pœnitentia, Timore, Fortitudine, Temperantia, ut consideranti patebit. Aliud est de Fide: hujus enim objectum specificativum non potest assignari aliud, quàm Veritas prima *non visa*: quia per nihil aliud posset distingui à visione: at verò specificativum spei, ut sic, & potest, & debet assignari aliud, quàm bonitas DEI non habita, nimirum DEUS, ut bonus immediatè, & per seipsum creaturæ: tum quia per hoc sufficienter distinguitur spes ab omnibus virtutibus moralibus, & alijs

aliis Theologicis, tum ob alias rationes, quas pro Conclus: adduximus. *Similiter distinguuntur reliqua*, quæ adduntur in eadem probatione. *Ad 4. Resp: 1. Neg: Min: ad 1. probat: illius dico*, vel nos loqui de Fide habituali, vel de actuali. Si primum: admitto illam posse dari in Beatis absolutè, non tamen connaturaliter, prout ostendi Q. 9. a. 4. si secundum: sic *Neg: assumpt:* Ratio patet ex dictis ibidem, quæ tamen nihil probant contra habitum, vel actum aliquem spei. *Ad 2. probat: ejus d: min: Resp:* etiam habitum Pœnitentiæ denominari ab actu pœnitendi, seu dolendi, timorem ab actu timendi, seu malum possibile fugiendi, temperantiam ab actu temperandi, sive concupiscentias moderandi &c. & tamen non sequitur, omnem actum pœnitentiæ esse actum pœnitendi, seu dolendi, neque omnem actum timoris esse actum fugiendi malum possibile &c. quia aliàs non daretur Pœnitentia, Temperantia &c. in BB: quod est contra Thomistas, quorum hæc sunt argumenta, ergo similiter, licèt habitus spei denominetur ab actu sperandi, qui importat arduitatem objecti, non sequitur tamen, solum actum sperandi pertinere ad habitum spei, & non etiam alium, nimirum amorem concupiscentiæ erga DEUM, vel gaudium concupiscentiæ de DEO. Ad illud, quod additur, amorem concupiscentiæ residere in appetitu concupiscibili, spem verò in irascibili, adeóque amorem concupiscentiæ non posse procedere ab habitu spei: *Resp:* & dico: duplicem esse amorem concupiscentiæ: unum, qui fertur in bonum, quod præcisè habet rationem boni concupiscibilis, nunquam autem rationem boni ardui, & talis amor concupiscentiæ recipitur in appetitu concupiscibili. Alterum, qui fertur in bonum, quod simul habet rationem boni ardui; & hunc amorem iterum esse duplicem: unus enim fertur in bonum, quod habet rationem ardui de præsenti, quærendo & desiderando consequi illud; alter fertur in bonum sub ratione boni ardui de præterito, gaudendo, & complacendo de bono arduo adepto. Et hic uterque amor spectat ad appetitum irascibilem. Primus quidem, ut per se patet; alter verò, quia ad eandem potentiam spectat, desiderare, & gaudere circa suum objectum: ergo, cùm ad appetitum irascibilem spectet desiderare bonum arduum nondum habitum, etiam spectabit gaudere de eodem jam habito. Et talis est etiam amor concupiscentiæ circa beatitudinem: ille enim, quem exercemus in hac vita, desiderando consequi nostram beatitudinem, fertur in suum objectum, tanquam in bonum, quod habet arduitatem de præsenti; alter verò, quem in Patria habent Beati, fertur in beatitudinem, tanquam in bonum, non ampliùs quidem arduum de præsenti, sed arduum de præterito, gaudendo, se consecutos bonum beatitudinis, adeò arduum. Unde etiam nihil obstat, quò minùs uterque hic amor concupiscentiæ recipi possit in appetitu irascibili, & oriri ab habitu spei, recepto in parte irascibili. *Ad ultimam probation: Resp:* cum Suarez Disp: 1. de Spe S. 8. n. 5. D. Thomam non aliud velle, quàm quòd in Beatis non detur actus spei propriè dictæ, qualem nimirum de facto elicimus in via, dum speramus beatitudinem essentialem de futuro, & consequenter neque dari habitum in ordine ad hujusmodi actum spei, sive sub ratione spei. Ratio hujus explicationis est. 1. Quia hoc tantùm, & nihil aliud probant argumenta S. Doctoris, ut patet ex eorum solutionibus in hac objectione à nobis datis. Ratio est 2. Quia idem S. Doctor (ut ex suprà allatis constat) expressè docet, remanere in Beatis habitum Pœnitentiæ, Timoris &c. licèt non habeant eosdem actus in Patria, quos nunc in via, sed alios, & diversos. Ex his autem, meo judicio, evidenter infertur, idem sentiendum esse de habitu, spei, ob paritatem omnimodam rationis: si enim v. g. ad fortitudinem pertinet, non solùm tendere in bonum honestum arduum, quod relucet in aggrediendis periculis, sed etiam gaudere de illis superatis, & de bono illo arduo obtento, ergo etiam ad spem pertinet, non tantùm tendere in DEUM tanquam bonum arduum consequendum (prout contingit in hac vita) sed etiam gaudere de bono hoc arduo acquisito, id quod fieri non potest, nisi in Patria, ac proinde habitus spei in ordine ad hunc actum remanet etiam in Patria. Similiter, si in Patria remanet Pœnitentia, licèt non habeat ibi actum pœnitendi, quem hic in via, sed alium, v. g. gratiarum actionis de peccatis remissis, ergo etiam remanebit spes, licèt non sit habitura ibi actum sperandi, quem hic habet, sed alium, v. g. gaudij vel gratiarum actionis de beatitudine, tanquam bono arduo, à DEO adepto &c. *Et Confirm:* Quia idem S. Doctor 3. p. Q. 7. a. 4. postquam dixisset, quod sicut ille, qui habet virtutem fidei, non solùm credit DEO de rebus divinis (quæ sunt principale objectum Fidei Theologicæ) sed etiam de quibuscunque alijs, divinitus sibi revelatis, ita, qui habet virtutem spei, principaliter expectare & sperare fruitionem DEI, & ex consequenti etiam alia, dicit, Christum non habuisse quidem spem respectu fruitionis DEI, quam statim à principio suæ conceptionis plenè habuit; habuisse tamen spem, respectu aliquorum, quæ nondum erat adeptus, v. g. immortalitatis & gloriæ corporis. ergo sentit in Christo fuisse virtutem spei, quoad actus, & objecta secundaria, quamvis non habuerit

habuerit spem, in quantum est virtus Theologica, sive, in quantum tendit in fruitionem DEI consequendam, quod est objectum principale virtutis spei, specificativè acceptæ. Atque ita hunc locum intellexit citatus Suarez, dum eum pro nostra sententia allegat.

QUÆSTIO UNDECIMA:

DE

Beatitudine accidentali. dotibus & fructibus Beatorum.

ARTICULUS I.

An in Beatis detur aliqua Beatitudo accidentalis?

R*Esp: dari. Probatur*: Quia per Beatitudinem accidentalem nihil intelligitur hoc loco aliud, quàm aliquod præmium accidentarium & distinctum, tum ab ipsis actibus beatificis Visionis & amoris, tum ab ijs, quæ vel per modum proprietatis ad hos actus consequuntur, vel ab ijs præsupponuntur, atqui hujusmodi præmia dantur in Beatis, ergo. *Probat: Min:* authoritate Script: quæ varia hujus generis præmia conferri significat Beatis. Tale est illud Luc: 15. *Ita gaudium erit in cœlo super uno peccatore.* & infrà: *Gaudium erit coram Angelis DEI.* Et Ps: 149. *Exultabunt Sancti in gloria* &c. *Fulgebunt justi.* Sap: 3. Ubi sine dubio sermo est de novo fulgore & gaudio animæ, distincto, ab eo, quod profluit ex Visione, & amore beatifico DEI. Tale & illud Matth: 19. *Vos qui secuti estis me* &c. Et illud de Virginibus: *Cantabunt canticum novum, & nemo poterat dicere canticum.* &c. *Virgines enim sunt.* Apoc: 14. Et de Martyribus: *Amicti stolis albis, & palmæ in manibus eorum.* Item illud de Doctoribus Daniel: 11. *Qui ad justitiam eruditi sunt multos, quasi stellæ fulgebunt in perpetuas æternitates.* Et Matth: 5. *Qui fecerit, & docuerit, hic magnus vocabitur &c.* Quibus omnibus clarè indicatur, dari quædã præmia certis solùm Beatis communia, adeóque à Beatitudine essentiali, quæ omnibus Beatis cõmunis est, distincta. Quò etiam facit illud Luc: 6. *Mensuram bonam, & confertam, & coagitatam, & supereffluentem dabunt in sinum vestrum.* Per quod significatur, Beatis non solùm dandum præmium condignum beatitudinis essentialis, sed etiam ultra illud, speciales gratias, honores, prærogativas propter aliqua opera virtutis &c. *Probatur eadem min: 2.* Quia omnes aliæ essentiæ creatæ habent quasdam perfectiones accidentales, per quas complentur, & perficiuntur, ergo idem dicendum de essentia beatitudinis formalis, quæ est aliquid creatum. *Probatur 3.* Quia Beatitudo essentialis non continet formaliter omnem bonitatem & perfectionem, quæ convenire potest Beatis, & appeti ab illis, ergo præter illam dari convenit quædam bona alia secundaria, quæ dici solent beatitudo accidentalis. *Probatur 4.* Quia sicut in omni peccato mortali inveniuntur duo: primò aversio à DEO, secundò conversio ad creaturam, ita etiam in omni merito Justorum invenitur primò bonitas quædam creata, quam habet opus meritorium in se; secundò habitudo ad DEUM, tanquam ad finem ultimum, ad cujus gloriam cedit, & ad quem vel actualiter, vel habitualiter, aut interpretativè refertur; atqui in damnatis duplex datur pœna peccati mortalis, una quasi essentialis, quæ correspondet aversioni à DEO, nimirum pœna damni, altera quasi accidentalis, quæ respondet conversioni ad bonum creatum, videlicet pœna sensus, ergo etiam in Beatis duplex datur præmium meritorum, unum, quod correspondet habitudini, & relationi illorum ad DEUM, & hoc est beatitudo essentialis, alterum, quod respondet bonitati, quasi absolutæ, quam opus bonum habet in se, nimirum beatitudo accidentalis. *Probatur 5.* Et est confirmatio prioris argumenti: In omni merito Justi invenitur quædam conversio hominis ad DEUM, ultimum Finem, & simul aversio, & contemptus alicujus creaturæ, quæ propter DEUM contemnitur, illique postponitur, ergo etiam conveniens est, ut detur duplex præmium, unum, quod est ipse DEUS, & beatitudo essentialis, correspondens conversioni hominis ad DEUM, alterum, bonum quodpiam creatum, sive Beatitudo accidentalis, quæ respondeat contemptui, & aversioni à bono creato. *Probatur denique hæc minor 6.* Authoritate communi PP. & omnium Theologorum, à qua in Quæstione facti (cujusmodi hæc est) non est temerè recedendum.

Porrò